

Silmäluomen reunan ulospäin kääntyminen (ektropium)

Lääkärikirja Duodecim

18.12.2021

Silmätautien erikoislääkäri Matti Seppänen

- Yleisyys
- Syyt
- Oireet
- Taudin toteaminen
- Itsehoito
- Milloin hoitoon
- Hoito
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Jos silmäluomen reuna on kääntynyt liiaksi ulospäin, kutsutaan virheasentoa ektropiumiksi.
- Silmäluomen reunan ulospäin kääntyminen on usein helposti havaittavissa: Luomen reuna on kääntynyt ulospäin ja luomen reuna voi olla irti silmän pintaosasta.
- Ektropium voi altistaa kuivasilmäisyydelle ja silmätulehduksille. Hoitona on usein leikkaus.

Yleisyys

Silmäluomen liiallinen ulospäin kääntyminen on ikääntyneen väestön yleinen, eristeinen vaiva. Silmän alaluomen reunan ulospäin kääntyminen on yleisempää kuin silmän yläluomen reunan kääntyminen.

Syyt

Ikääntyminen on yleisin syy luomen virheasentoille. Ikääntymisen myötä luomen elastisuus vähenee ja luomi löystyy normaalista asennostaan.

Arpimuodostus voi kääntää luomea virheelliseen asentoon. Pitkäaikaiset luomen tai sidekalvon tulehdukset, luomen alueen vammat sekä silmän alueelle kohdistuneet leikkaukset voivat aiheuttaa arpimuodostusta. Myös pitkäaikainen luomien allerginen ärsytys voi aiheuttaa arpimuodostusta ja luomen virheasentoja.

Hermohalvaus voi aiheuttaa luomen ulospäin kääntymisen. Erityisesti [kasvohermohalvauksen](#) jälkeen luomea reunustavien lihasten velttous voi johtaa luomen ulospäin kääntymiseen.

Mekaaninen syy voi myös kääntää luomea ulospäin, esimerkkinä silmäluomen rakkulamainen tulehdus (luomikysta). Myös luomikasvain voi aiheuttaa luomen reunan ulospäin kääntymisen.

Synnyynnäinen ektropium on varsin harvinainen tila. Yleisimmin sitä esiintyy Downin oireyhtymässä, jolloin sekä ylä- että alaluomi voivat olla ulospäin kääntyneet.

Kyynelten valuminen poskelle on yleinen oire ulospäin kääntyneessä luomessa. Normaalisti silmän kyynelneste valuu luomen reunassa olevan pienen aukon, kyynelpisteen, kautta kyyneltiehyisiin ja edelleen nieluun. Jos luomi on kääntynyt liiaksi ulospäin, ei kyynelpiste pääse kosketuksiin silmän pinnan kanssa ja kyyneleet valuvat poskelle.

Silmän punoitus, rähmiminen ja kipu ovat myös tyypillisiä oireita.

Silmän sarveiskalvo (silmän uloimpana oleva läpinäkyvä osa) voi joskus kuivua voimakkaasti. Kuivuminen voi hoitamattomana johtaa sarveiskalvon haavaumaan.

Taudin toteaminen

Silmän toimintaa häiritsevän luomen virheasennon voi yleislääkäri helposti todeta. Jos oireet eivät helpota kostuttavilla tippoilla ja paikallisantibiooteilla, on silmälääkärin arvio tilanteesta usein hyödyllinen.

Silmälääkärin tutkimuksissa arvioidaan luomen virheasennon vaikutus silmän tilanteeseen, muun muassa arvioidaan silmän kyynelpisteen sijainti. Kyynelpiste on normaali poistumistie kyynelille silmän pinnalta. Jos luomen kyynelpiste on liian kaukana silmän pinnasta, voidaan hoidoksi harkita luomen tai pelkästään kyynelpisteen asentoa korjaavaa leikkausta.

Itsehoito

Luomen virheasennosta johtuvia vaivoja voi aluksi hoitaa apteekista ilman reseptiä saatavilla kostuttavilla tippoilla.

Milloin hoitoon

Jos vaiva ei helpota säännöllisesti 2–4 kertaa päivässä käytettävien kostuttavien tippojen avulla, on syytä hakeutua lääkäriin tilanteen tarkistamiseksi.

Hoito

Silmäluomen ulospäin kääntymisen hoitona on usein ensioireisiin kostuttavien tippojen säännöllinen käyttö. Jos luomen virheasennosta on aiheutunut silmän liiallista kuivumista ja tulehdusta, saatetaan tarvita paikallista antibioottihoitoa tippoina tai voiteena. Joskus tarvitaan myös kortikosteroiditippoja tai -voidetta. Jos kasvojen alueella tai luomissa todetaan tulehduksellinen ihosairaus, on ihosairauden hoito tärkeää myös silmäluomen toiminnan kannalta.

Ellei vaiva helpota oireenmukaisin hoidoin, joudutaan tekemään silmäluomen leikkaus. Leikkaus tulisi tehdä ennen kuin silmän sidekalvo ehtii paksuuntua liiaksi. Jos luomen ulospäin kääntymisen syynä on hermohalvaus, odotetaan usein ajan myötä itsestään tapahtuvaa paranemista 6–12 kuukauden ajan. Jos halvaus jää pysyväksi, tarvitaan usein luomileikkaus tilanteen korjaamiseksi.